

การประเมินผลสำเร็จในการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและ
สิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี

EVALUATION SUCCESS OF LAND AND BUILDING TAX ACT
B.E. 2562 IMPLEMENTATION IN CHONBURI PROVINCE

¹สุธาสิณี รังสิมานุรักษ์, ²สทิติย์ นียมญาติ, ³กมลพร กัลยาณมิตร
และ ⁴ทศนีย์ ลักขณาภิชนชัช

¹Suthasinee Rangsimanurak, ²Satit Niyomyaht, ³Kamolporn Kalyanamitra
and ⁴Tassanee Lakkanapichonchat

¹คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

Received: 2025-06-09

¹Corresponding Author's Email: pasutha.nam55@gmail.com

Revised: 2025-06-23

¹เบอร์โทร: 089-821-7537

Accepted: 2025-06-23

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการประเมินผลสำเร็จในการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี และ (3) เสนอแนวทางการปรับปรุงการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการภาคเอกชน และประชาชนผู้จ่ายภาษี จำนวน 24 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากประสบการณ์และความเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การสรุปความแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) การประเมินผลสำเร็จในการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ การบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการปฏิรูประบบภาษีท้องถิ่นของไทย โดยสามารถลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม แม้ แต่ยังมีบางประเด็นที่ควรได้รับการแก้ไข อาทิ การตีความกฎหมายที่ยังไม่ชัดเจน ความซับซ้อนของขั้นตอนประเมินภาษี การขาดแคลนบุคลากรเฉพาะทาง ข้อยกเว้นด้านเทคโนโลยี การประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ทั่วถึง และความไม่เข้าใจของประชาชนในรายละเอียดของกฎหมาย (2) ปัญหาและอุปสรรคในการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ ความคลาดเคลื่อนของฐานข้อมูลกรรมสิทธิ์ที่ดิน ความเหลื่อมล้ำด้านศักยภาพระหว่าง อปท.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2568)

การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่ยังไม่มีมาตรฐานกลาง รวมถึงกลไกการสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน นำไปสู่ความไม่เป็นธรรมและประสิทธิภาพที่ไม่ทั่วถึงในการจัดเก็บภาษี และ (3) แนวทางการปรับปรุงการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ การกำหนดอัตราภาษีที่จูงใจการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม การพัฒนาระบบประเมินและยื่นภาษีออนไลน์ การเพิ่มบุคลากรและพัฒนาเครือข่ายเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น การบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานเพื่อเพิ่มความโปร่งใส และการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงทุกกลุ่มประชาชน ควบคู่ไปกับการสร้างแรงจูงใจในการชำระภาษีอย่างสมัครใจ

คำสำคัญ: การประเมินผล; พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562; การนำไปปฏิบัติ; จังหวัดชลบุรี

Abstract

This study aims to; (1) evaluate the implementation effectiveness of the Land and Building Tax Act B.E. 2562 in Chonburi Province, (2) identify problems and obstacles in its implementation, and (3) propose recommendations for improving its enforcement in the province. This is a qualitative research approach involving four key stakeholder groups: local government executives, local revenue officers, private sector entrepreneurs, and taxpayers—a total of 24 participants selected through purposive sampling based on their experience and relevance to the Act's enforcement. Data were collected using structured interviews and analyzed through descriptive analysis.

The findings revealed that:

(1) The implementation of the Land and Building Tax Act B.E. 2562 in Chonburi Province marked a significant shift in Thailand's local tax system, contributing to reduced inequality and increased local government revenue. However, several issues remain, including ambiguous legal interpretations, complex assessment procedures, shortages of specialized personnel, technological limitations, inadequate public communication, and limited public understanding of the Act.

(2) Key problems and obstacles include inaccuracies in land ownership databases, disparities in the capacity of local administrative organizations, inconsistent use of administrative discretion, and communication mechanisms that do not align with community contexts. These factors contribute to perceived inequities and inefficiencies in tax collection.

(3) Recommended improvements include setting tax rates that incentivize appropriate land use, developing online assessment and filing systems, increasing and networking local

personnel, integrating inter-agency data to enhance transparency, and implementing inclusive public communication strategies. Additionally, encouraging voluntary tax compliance through targeted incentives is essential.

Keywords: Evaluation; Land and Building Tax Act B.E. 2562; Implementation; Chonburi Province

บทนำ

การจัดเก็บภาษีทรัพย์สินถือเป็นนโยบายสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างภาษีของประเทศไทย เนื่องจากภาษีทรัพย์สินเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐทั้งในระดับประเทศ และระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รวมทั้งยังเป็นเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การตราพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 จึงเป็นกฎหมายที่ปฏิรูปโครงสร้างภาษีของประเทศไทยให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและแก้ไขปัญหาของระบบภาษีเดิมตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน และกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ เนื่องจากพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 และพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและไม่ได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งข้อจำกัดด้านฐานภาษี อัตราภาษี และการลดหย่อนภาษีที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (Insawang, and Radaphat, 2023)

จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงทางด้านการท่องเที่ยวระดับโลก เป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออกที่ติดกับอ่าวไทย ด้วยสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับเนินเขา และที่ราบชายฝั่งทะเล โดยที่ราบลุ่มบริเวณแม่น้ำบางปะกงก็มีความอุดมสมบูรณ์อย่างมากด้วยดินตะกอน เหมาะสำหรับการเกษตร จังหวัดชลบุรีมีความหนาแน่นของประชากรปานกลาง ซึ่งอาศัยอยู่หนาแน่นในอำเภอเมืองฯ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ไปกับการทำเกษตรกรรม มีการแบ่งพื้นที่เป็นอำเภอต่างๆ รวมถึงมีรูปแบบการปกครองพิเศษ 1 แห่ง คือเมืองพัทยา เนื่องจากชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย มีนักท่องเที่ยวเข้ามาออกหนาแน่นอยู่ตลอดทั้งปี ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความคึกคักอย่างมาก นอกจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแล้ว ยังมีท่าจอดเรือสำหรับขนส่งสินค้าที่สำคัญอย่างท่าจอดเรือน้ำลึกแหลมฉบังในอำเภอเกาะสีชัง ซึ่งมีความสำคัญทางเศรษฐกิจอย่างมากรองจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการพาณิชย์และเศรษฐกิจแห่งหนึ่งของประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้เมืองหลวงอย่างกรุงเทพฯ ทำให้ชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีผู้คนเข้ามาออกตลอดทั้งปี สามารถเดินทางเข้าออกจังหวัดชลบุรีได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งทางรถยนต์ รถประจำทาง อีกทั้งยังสามารถเดินทางโดยรถไฟ ซึ่งมีรอบเดินทางวันละหนึ่งรอบ จากการทำจังหวัดชลบุรีมีความโดดเด่นในหลายด้าน ส่งผลให้ธุรกิจประเภทอสังหาริมทรัพย์มีความคึกคัก โดยอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ได้แก่ ที่ดิน, บ้านเดี่ยว ทาวน์เฮ้าส์และคอนโด โดยราคาที่ดินบริเวณยอดนิคมอย่างที่ดินติดถนนเลียบหาดพัทยาก็มีราคาสูงถึง 150,000 บาท/ตร.วา จากราคาประเมินที่ดินล่าสุด ทำให้กลุ่มนักลงทุน เจ้าของกิจการทั้งจากในและนอกพื้นที่สนใจเข้ามาลงทุน และสร้างธุรกิจในพื้นที่

อย่างมาก เช่น การค้าขายบนย่านธุรกิจ ตึกแถว อาคารพาณิชย์ กิจการ ร้านค้า กระจายตัวตามอำเภอต่าง ๆ ที่มีสถานที่ท่องเที่ยว เช่น อำเภอเมือง อำเภอศรีราชา อำเภอสตึบ เมืองพญา All Property Media Company Limited (2024) การนำกฎหมายดังกล่าวมาปฏิบัติจะมีผลกระทบอย่างมากต่อการพัฒนาเมือง และการจัดการทรัพยากรที่ดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จังหวัดชลบุรี จึงเป็นพื้นที่ที่น่าสนใจในการศึกษา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมีความพร้อมสำหรับการดำเนินการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เพื่อให้การจัดเก็บภาษีมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีความละเอียดรอบคอบและทำความเข้าใจกับกฎหมายตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง รวมถึงมีข้อมูลแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินที่ครบถ้วน ใช้ในการประเมินภาษี ให้บริการชำระภาษี และเร่งรัดติดตามได้สะดวก รวดเร็วขึ้น นอกจากนี้ ควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการใช้แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีขนาดเล็ก อาจมีงบประมาณไม่เพียงพอและเครื่องมือหรืออุปกรณ์ไม่เพียงพอด้วย และระยะเวลาในการดำเนินการก็ค่อนข้างจำกัดต่อขนาดพื้นที่ที่รับผิดชอบ ทำให้การดำเนินการไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (Mahilek, 2023)

นอกจากนี้ การนำกฎหมายฉบับนี้ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรีนั้นยังคงมีความท้าทายและปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน เช่น พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 เริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 13 มีนาคม 2562 และเริ่มบังคับเก็บภาษีตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 ซึ่งนับว่ายังเป็นเวลาที่ไม่นานนักนับตั้งแต่เริ่มประกาศใช้ จึงทำให้ยังอาจมีปัญหาในการตีความและการบังคับใช้ รวมถึงยังไม่มีบรรทัดฐานใดในการตีความที่จะสามารถใช้อ้างอิงได้เช่นเดียวกันกับคำพิพากษาของศาล ดังนั้น ในบางกรณีจึงอาจมีการตีความที่แตกต่างกันระหว่างผู้เสียภาษีกับผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษี โดยเฉพาะเรื่องของทรัพย์สินที่เป็นที่อยู่อาศัย รวมถึงในเรื่องของช้อยกเว้น Ekkarawijit (2024) การพัฒนาและปรับตัวของระบบจัดเก็บภาษีที่ต้องใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากประชาชนและเจ้าของที่ดิน การกำหนดอัตราภาษีที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เป็นภาระหนักแก่ประชาชนและการจัดการข้อมูลและการประเมินมูลค่าที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้และการสร้างความตระหนักให้กับประชาชนเกี่ยวกับการใช้พระราชบัญญัติอย่างถูกต้อง รวมถึงการจัดการด้านสังคมและเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีและการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้มีความสำคัญในหลายประการ กล่าวคือ จะช่วยให้เห็นภาพรวมของความสำเร็จในการจัดเก็บภาษีภายใต้กฎหมายใหม่ว่าการเพิ่มรายได้จากภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างได้ตามเป้าหมายหรือไม่ และสามารถจัดการกับข้อผิดพลาดหรือปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไร การเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดจากการใช้กฎหมายใหม่จะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนานโยบายท้องถิ่นได้ดีขึ้น

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2568)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการประเมินผลสำเร็จในการนำพระราชบัญญัติวิชาชีพที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี เพราะเป็นเรื่องที่ความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะช่วยให้เห็นถึงความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นในการปรับปรุงนโยบายและการจัดการทรัพยากรที่ดินในระดับจังหวัดและประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประเมินผลสำเร็จในการนำพระราชบัญญัติวิชาชีพที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำพระราชบัญญัติวิชาชีพที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงในการนำพระราชบัญญัติวิชาชีพที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การประเมินผลสำเร็จในการนำพระราชบัญญัติวิชาชีพที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษานี้มุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ ผลสำเร็จในการนำพระราชบัญญัติวิชาชีพที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกรอบแนวทางในการศึกษา ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินผล แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวคิดเกี่ยวกับวิชาชีพการพระราชบัญญัติวิชาชีพที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดชลบุรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำพระราชบัญญัติวิชาชีพที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จำนวน 24 คน ใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน รวม 24 คน ดังนี้ (1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 คน มีตำแหน่งบริหารในพื้นที่บางละมุงหรือศรีราชา (2) เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ท้องถิ่นปฏิบัติงานด้านภาษีในเทศบาล 6 คน มีประสบการณ์ในพื้นที่ศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี (3) ผู้ประกอบการภาคเอกชน 6 คน ทำธุรกิจในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ และ (4) ประชาชนผู้จ่ายภาษี 6 คน มีที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ และพร้อมให้ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมินผลสำเร็จในการนำพระราชบัญญัติวิชาชีพที่ดิน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2568)

และสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี ส่วนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล การวิจัยนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี ได้แก่ (1) การวิจัยเอกสารเพื่อศึกษากฎหมาย รายงาน และข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ. ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 (2) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี ผู้ประกอบการ และประชาชนผู้เสียภาษี โดยมีหนังสือขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร และนัดหมายล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 สัปดาห์ และ (3) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อศึกษาการปฏิบัติงานจริงของหน่วยงานในพื้นที่และผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยบันทึกข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากภาคสนามมาถอดเทปคำให้สัมภาษณ์แบบคำต่อคำและบันทึกข้อมูลสำคัญ จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลครบถ้วนและไม่มีข้อผิดพลาดวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อสรุปข้อมูลที่รวบรวมได้ นำข้อมูลที่วิเคราะห์มาพิจารณาและอภิปรายผลการศึกษา โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบความสอดคล้องกับทฤษฎีหรืองานวิจัยที่มีอยู่และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของรายงาน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการประเมินผลสำเร็จในการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี สามารถสรุปผลวิจัยแต่ละด้านดังนี้

1. กฎหมาย/นโยบาย พบว่า กฎหมายดังกล่าวได้สร้างความก้าวหน้าในการปฏิรูประบบภาษีทรัพย์สิน โดยมีการกำหนดอัตราภาษีตามมูลค่าและประเภทการใช้ประโยชน์ของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างอย่างชัดเจน ซึ่งช่วยส่งเสริมการใช้ทรัพย์สินอย่างมีประสิทธิภาพและลดการเก็งกำไร แต่ในการนำมาปฏิบัติยังพบปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน ทั้งการตีความกฎหมายที่ยังคลุมเครือ การขาดข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัย และข้อจำกัดในกระบวนการประเมินราคาทรัพย์สิน ซึ่งกระทบต่อความแม่นยำในการจัดเก็บภาษีและความเป็นธรรมต่อประชาชน แม้กฎหมายจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจผ่านการเก็บภาษีตามมูลค่าทรัพย์สิน แต่ยังพบว่าการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีไม่ครอบคลุมกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้มีรายได้น้อย ส่งผลให้เกิดภาระภาษีที่ไม่สอดคล้องกับความสามารถในการจ่ายของกลุ่มเหล่านี้ ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีเผชิญกับรายได้ที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับความมั่นคงทางการคลัง หากต้องพึ่งพางบอุดหนุนจากภาครัฐเป็นหลัก

2. ความพร้อมด้านทรัพยากร พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีมีความพร้อมในด้านทรัพยากรในระดับที่น่าพอใจ โดยเฉพาะในด้านการจัดสรรงบประมาณ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนการจัดเก็บภาษี

ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฯ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการสำรวจที่ดิน จัดทำแผนที่ภาษี และทะเบียนทรัพย์สินอย่างเป็นระบบ ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของการจัดเก็บภาษีที่ถูกต้องและโปร่งใส ในด้านเทคโนโลยี มีการนำระบบสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ อาทิ โปรแกรม LTAX-3000, LTAX-GIS, The Stamp Camera, QGIS และการใช้โดรนในการสำรวจพื้นที่ ช่วยเพิ่มความแม่นยำของข้อมูล ลดข้อผิดพลาด และทำให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องปัญหาทางเทคนิค ระบบเครือข่าย และอุปกรณ์ที่ล้าสมัยในบางพื้นที่ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานและควรได้รับการแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น สำหรับด้านบุคลากร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะเจ้าหน้าที่ผ่านการฝึกอบรม การกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน และการเพิ่มจำนวนบุคลากรในบางพื้นที่ที่ภาระงานมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้กระบวนการจัดเก็บภาษีมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะด้านงบประมาณ ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความต่อเนื่องและศักยภาพในการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

3. มาตรการในการดำเนินงาน พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีมีการดำเนินงานตามมาตรการที่สอดคล้องกับนโยบายส่วนกลาง โดยเฉพาะการนำแนวทางจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหาร การจัดสรรทรัพยากร และกลไกการจัดเก็บภาษีที่เป็นระบบ โดยมีกองคลังของแต่ละองค์การทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มาตรการที่สำคัญประกอบด้วย การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เฉพาะด้าน การสำรวจและประเมินมูลค่าที่ดิน การแจ้งผลและติดตามการชำระภาษี รวมถึงการจัดทำรายงานผลต่อหน่วยงานระดับจังหวัด และกระทรวงการคลัง ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีมาตรฐานและตรวจสอบได้ องค์การยังให้ความสำคัญกับการสื่อสารและสร้างความเข้าใจกับประชาชน โดยจัดอบรม ประชุม และกิจกรรมให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายภาษีฉบับใหม่ รวมถึงเปิดช่องทางอุทธรณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียภาษี แต่การดำเนินงานยังเผชิญกับข้อจำกัดเชิงปฏิบัติ เช่น ขั้นตอนการประเมินมูลค่าทรัพย์สินที่ซับซ้อน อัตราภาษีที่สูงสำหรับที่ดินรกร้าง ซึ่งส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเลี่ยงภาษี และภาระงานที่มากเกินไปของเจ้าหน้าที่ในการจัดทำข้อมูลและรายงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ลดทอนประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีในระดับพื้นที่

4. ศักยภาพเจ้าหน้าที่ พบว่า เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง โดยเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งมีความรู้ ความชำนาญ และสามารถปฏิบัติงานได้ดีในระดับหนึ่ง ทั้งในด้านเทคนิคและการใช้เทคโนโลยี เช่น โปรแกรม LTAX-3000 และระบบ LTAX-GIS อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดที่สำคัญ ได้แก่ จำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอ ภาระงานซ้อน และความรู้อันเฉพาะทาง โดยเฉพาะในตำแหน่งพนักงานสำรวจที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญตามที่กฎหมายกำหนด องค์การส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและมีแนวทางแก้ไข เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การถ่ายทอดความรู้ภายในองค์กร และการส่งเสริมทัศนคติร่วมของเจ้าหน้าที่เพื่อเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ยังมีแนวคิดจากภาคเอกชนในการจ้างผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเข้ามาช่วยดำเนินงานบางส่วน เพื่อเพิ่มความแม่นยำและลดภาระเจ้าหน้าที่

ภายในองค์กร ขณะที่ประชาชนผู้เสียภาษีส่วนหนึ่งมีข้อเสนอให้พัฒนาทักษะการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะการอธิบายภาษีในรูปแบบที่เข้าใจง่าย

5. การประชาสัมพันธ์ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างผ่านหลายช่องทาง ทั้งแบบดั้งเดิม เช่น หอกระจายข่าวและแผ่นพับประชาสัมพันธ์ และแบบดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก รวมถึงการจัดส่งหนังสือแจ้งไปยังเจ้าของบ้านโดยตรง แต่พบว่า การประชาสัมพันธ์ยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครอบคลุม โดยเฉพาะในประเด็นสำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงระบบจัดเก็บภาษี การจำแนกประเภทที่ดิน และขั้นตอนการชำระภาษี ประชาชนยังขาดความเข้าใจอย่างถูกต้อง ส่งผลให้การปฏิบัติตามกฎหมายไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้ประกอบการและประชาชน ได้แก่ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย การใช้สื่อท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และการสร้างเวทีหรือกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสอบถามและมีส่วนร่วมโดยตรงกับภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจที่ตรงกัน

6. ความโปร่งใส/เป็นธรรมในการจัดการภาษี พบว่า การจัดการภาษีมีความโปร่งใสและเป็นธรรมในระดับที่น่าพึงพอใจ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้พัฒนากระบวนการสำรวจทรัพย์สิน การประเมินมูลค่า และการแจ้งผลประเมินภาษีอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเปิดช่องทางให้ประชาชนตรวจสอบข้อมูลและยื่นคำร้องแก้ไขได้ ซึ่งช่วยลดข้อร้องเรียนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างความรับรู้และความเข้าใจแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อท้าทายเรื่องความเป็นธรรมในเชิงโครงสร้างของระบบภาษี โดยเฉพาะกรณีการใช้ราคากลางในการประเมินมูลค่าสิ่งปลูกสร้างที่อาจไม่สะท้อนความแตกต่างของวัสดุและคุณภาพที่แท้จริงของทรัพย์สิน ส่งผลให้ผู้เสียภาษีบางกลุ่มอาจได้รับภาระภาษีที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้ภาคเอกชนและประชาชนยังเสนอให้มีการกำหนดอัตราภาษีและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและเท่าเทียมกันในพื้นที่ใกล้เคียง พร้อมทั้งเรียกร้องบทลงโทษที่เข้มงวดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานโดยมิชอบ เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของระบบภาษีโดยรวม

7. ความเข้าใจของประชาชน พบว่า ความเข้าใจของประชาชนต่อพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ยังคงอยู่ในระดับที่ไม่ทั่วถึงและไม่ลึกซึ้งเพียงพอ แม้ว่ากฎหมายจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 แต่ประชาชนจำนวนมากยังประสบปัญหาในการรับรู้และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะในเรื่องการจำแนกประเภทของทรัพย์สิน การคำนวณอัตราภาษี และขั้นตอนการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ข้อค้นพบสำคัญชี้ให้เห็นว่า ความซับซ้อนของเนื้อหากฎหมายและระบบภาษีรูปแบบใหม่ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนเกิดความสับสนและไม่มั่นใจ ส่งผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้มีรายได้น้อยซึ่งมีโอกาสน้อยในการเข้าร่วมกิจกรรมให้ความรู้หรือรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าประชาชนบางกลุ่มจะมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของระบบภาษี และยินดีปฏิบัติตามหน้าที่ แต่ความเข้าใจในรายละเอียด เช่น อัตราภาษีที่แท้จริง ขั้นตอนการยื่นแบบ และบทลงโทษ ยังคงไม่ตื้นช้ำ ส่งผลให้การปฏิบัติตามกฎหมายยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้ (1) ปัญหาฐานข้อมูลด้านกรรมสิทธิ์ และการใช้ประโยชน์ในที่ดินยังไม่เป็นปัจจุบันและไม่ตรงกับข้อเท็จจริงในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดความคลาดเคลื่อน ในการประเมินและจัดเก็บภาษี ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูญเสียรายได้และเกิดข้อพิพาทกับประชาชน ในบางกรณี (2) การตีความและใช้ดุลพินิจในการจำแนกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินของเจ้าหน้าที่ประสบ ความยุ่งยาก โดยเฉพาะในกรณีที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่มีการใช้ประโยชน์หลายลักษณะ ทำให้เกิด ความไม่ชัดเจนและอาจกระทบต่อความเป็นธรรมของผู้เสียภาษี (3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะ การสำรวจพื้นที่และจัดทำบัญชีรายการที่ดิน ซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียดสูงและมีข้อมูลประกอบ ที่ครบถ้วน (4) การสื่อสารและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎหมายยังไม่ทั่วถึงและไม่เหมาะสมกับบริบทของ ประชาชนในพื้นที่ ทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการถ่ายทอด และภาษาที่ใช้ ทำให้ประชาชนขาดความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง และ (5) การบังคับใช้กฎหมายในบางพื้นที่อาจส่งผลกระทบต่อ ความเป็นธรรมและเพิ่มความเหลื่อมล้ำระหว่างท้องถิ่น โดยเฉพาะท้องถิ่นขนาดเล็กที่ขาดศักยภาพด้าน ทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพเทียบเท่าท้องถิ่นขนาดใหญ่

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงในการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้ (1) ควรกำหนดอัตราภาษีให้จูงใจ ต่อการใช้ประโยชน์จากที่ดินรกร้างให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ภาครัฐควรมีมาตรการเสริม เช่น การเช่าหรือซื้อ ที่ดินเพื่อจัดสรรเป็นพื้นที่ทำกินแก่ประชาชนผู้ยากไร้ โดยการจัดเก็บภาษีควรมุ่งเป็นแหล่งรายได้ของ ท้องถิ่น ไม่ควรนำมาใช้แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำหรือการเก็งกำไร และควรมีการประเมินกฎหมายเพื่อ การปรับปรุงในอนาคต (2) ควรพัฒนาโปรแกรมประเมินภาษีออนไลน์ที่ใช้งานได้ฟรี เพื่อเพิ่มความคล่องตัวใน การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานฉบับย่อ เผยแพร่ผ่านช่องทาง ออนไลน์ที่เข้าถึงง่าย และพัฒนาระบบยื่นภาษีออนไลน์แบบครบวงจรพร้อมช่องทางชำระเงินที่สะดวก แก่ประชาชน (3) ควรมีกำหนดบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสมกับภาระงาน จัดเจ้าหน้าที่ให้ตรงกับหน้าที่ และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น กลุ่มไลน์ หรือเฟซบุ๊ก เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (4) ควรปรับปรุงแนวทาง การตีความเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ชัดเจน ลดปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และควรมีกรอบ การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้สะดวกและรวดเร็ว (5) ควรปรับระบบภาษีให้ส่งเสริมการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่เศรษฐกิจ ควรพัฒนาเชิงพาณิชย์ ไม่ควรใช้เพื่อเลี้ยงภาษี การใช้ภาษีควรเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจระยะยาว (6) ควรสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าว ป้ายประกาศ และโซเชียลมีเดีย พร้อมจัดงบประมาณ สำหรับผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าใจง่าย และให้ผู้นำชุมชนช่วยถ่ายทอดข้อมูลไปยังประชาชน และ (7) ควร สร้างกลไกจูงใจและสนับสนุนความร่วมมือจากประชาชน เช่น ส่วนลดหรือสิทธิประโยชน์แก่ผู้ชำระภาษีตรง

เวลา และหากประชาชนไม่ได้รับหนังสือแจ้ง ควรมีมาตรการเชิงรุกโดยให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่สอบถามข้อมูลจากชุมชนเพื่อให้สามารถติดต่อเจ้าของที่ดินได้อย่างทันเวลา

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้สำคัญที่ได้จากงานวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นว่า การนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรีให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวบทกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยการบูรณาการในหลายมิติ คือ มิติที่ 1 การปรับปรุงเชิงนโยบายและกฎหมาย สร้างความชัดเจนในการตีความ ลดช่องว่าง และพิจารณาผลกระทบต่อกลุ่มเปราะบางอย่างรอบด้าน มิติที่ 2 การพัฒนาระบบและเครื่องมือ ลงทุนในเทคโนโลยีที่ทันสมัยและฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เพื่อสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ มิติที่ 3 การเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร เพิ่มจำนวน พัฒนาทักษะ และสร้างแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง มิติที่ 4 การสื่อสารและสร้างการมีส่วนร่วม ออกแบบการประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่เข้าถึงง่าย ตรงกลุ่มเป้าหมาย และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ มิติที่ 5 การสร้างความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน ทบทวนอัตราภาษีและเกณฑ์การประเมินให้สะท้อนความเป็นจริง และลดความเหลื่อมล้ำในการจัดเก็บ โดยสรุปแล้ว การบังคับใช้ พ.ร.บ. ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ในจังหวัดชลบุรี เป็นภาพสะท้อนของการปฏิรูปที่กำลังดำเนินไป แม้จะมีความก้าวหน้าในการสร้างกรอบกติกาที่ทันสมัย แต่ยังคงต้องการ การปรับปรุงให้เหมาะสมในระดับการดำเนินงาน เพื่อให้กฎหมายนี้สามารถบรรลุเจตนารมณ์ในการสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และเป็นแหล่งรายได้ที่มั่นคงเพื่อพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนแท้จริง ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผลสำเร็จในการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี ซึ่งสามารถอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1. กฎหมาย/นโยบาย พบว่า กฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ช่วยปฏิรูประบบภาษี โดยกำหนดอัตราตามมูลค่าและประเภทการใช้ประโยชน์ ส่งเสริมการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและลดการเก็งกำไร แต่การนำมาปฏิบัติยังมีปัญหา เช่น การตีความกฎหมายไม่ชัดเจน ขาดข้อมูลทันสมัย และระบบประเมินราคาที่ยังไม่แม่นยำ ส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีและความเป็นธรรม โดยเฉพาะกับกลุ่มเปราะบางที่ไม่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษี เป็นต้น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชลบุรีมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและเสี่ยงต่อความไม่มั่นคงทางการคลัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Isarangkun Na Ayutthaya (2022) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์ของพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า การใช้อัตราภาษีก้าวหน้าสร้างความไม่เป็นธรรมกับผู้ถือครองที่ดินขนาดต่าง ๆ เพราะเป็นการเก็บภาษีความมั่งคั่งที่ซ้ำซ้อนกับภาษีเงินได้ สร้างความบิดเบือนทางราคาระหว่างที่ดินที่มีมูลค่าต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Suwannaphakdee (2022) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการจัดเก็บภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรค คือ (1) ตัวกฎหมาย (2) พระราชบัญญัติฉบับนี้ต้องอาศัยกฎหมายลำดับรอง (3) บทบัญญัติของพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มีความชัดเจน (4) การคำนวณภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมและมีผลกระทบต่อประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ประกอบการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chaikoch (2021) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในจังหวัดตรัง จากการศึกษาพบว่า มีความไม่ชัดเจนในตัวบทบัญญัติของกฎหมาย เกิดปัญหาการตีความข้อกฎหมายหลายประการ อาทิเช่น ปัญหาการตีความบทบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินที่ไม่ต้องเสียภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5(3) และมาตรา 5(9) ปัญหาเรื่องประกาศยกเว้นหรือลดภาษีตามมาตรา 40 และปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของผู้บริหารท้องถิ่นในการพิจารณาลดหรือยกเว้นภาษีตามมาตรา 41 และมาตรา 42 ซึ่งไม่ได้กำหนดขอบเขตการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานไว้ชัดเจน เป็นต้น

2. ความพร้อมด้านทรัพยากร พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีมีความพร้อมด้านทรัพยากรในระดับที่น่าพอใจ ทั้งด้านงบประมาณ โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี และการพัฒนาบุคลากร โดยมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสำรวจที่ดิน จัดทำแผนที่ภาษี และทะเบียนทรัพย์สินอย่างเป็นระบบ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีทันสมัย เช่น LTAX-3000, LTAX-GIS, QGIS และโดรน ช่วยเพิ่มความแม่นยำและประสิทธิภาพในการทำงาน ขณะเดียวกันก็มีการพัฒนาทักษะเจ้าหน้าที่และเพิ่มกำลังคนในพื้นที่ที่มีภาระงานสูง ส่วนอุปสรรคที่พบ คือด้านเทคนิค อุปกรณ์ล้ำสมัย และระบบเครือข่ายในบางพื้นที่ที่ควรได้รับการปรับปรุง รวมถึงการสนับสนุนจากภาครัฐยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวมถือว่ามีความพร้อมที่ดี แต่ควรพัฒนาระบบให้ทันสมัยและยืดหยุ่นยิ่งขึ้นเพื่อรองรับอนาคต ซึ่งผลที่พบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Chanthasorn (2013) ได้แสดงถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น สามารถจำแนกได้ 12 ด้าน ซึ่งด้านทรัพยากร ประกอบด้วย ทรัพยากรทางการเงินมีจำนวนมากพอ มีความพร้อม การจัดสรร

ทรัพยากรทางการเงินมีความเหมาะสม มีการกระจายทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Upradit, and Meepetthan (2021) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมในการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำปาง พบว่า ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารจัดการภายใน มีผลต่อความพร้อมในการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Suebyatti (2022) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า มาตรการบริหารการจัดเก็บที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุดมีรูปแบบการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน ผ่านแผนที่ภาษีเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล และสร้างความชัดเจนในการบริหารการจัดเก็บที่ดินและสิ่งปลูกสร้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. มาตรการในการดำเนินงาน พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีดำเนินงานตามมาตรการที่สอดคล้องกับนโยบายส่วนกลาง โดยปรับใช้แนวทางจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ มีการบริหารจัดการผ่านกองคลังอย่างเป็นระบบ เช่น การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เฉพาะด้านการประเมินมูลค่าที่ดิน การติดตามการชำระภาษี และการรายงานผลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสื่อสารสร้างความเข้าใจกับประชาชนและเปิดช่องทางอุทธรณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิผู้เสียภาษี อย่างไรก็ตาม ยังมีอุปสรรคด้านขั้นตอนประเมินที่ซับซ้อน อัตราภาษีสูงสำหรับที่ดินรกร้าง และภาระงานของเจ้าหน้าที่ที่กระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยรวมมาตรการมีทิศทางชัดเจนและเป็นระบบ แต่ควรเสริมด้วยการพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยี และออกแบบมาตรการที่ง่ายขึ้น พร้อมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อความยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งผลที่พบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Mazmanian and Sabatier (1989) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การนำการตัดสินใจกำหนดนโยบายที่ได้กระทำไว้ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกฎหมาย คำพิพากษาของศาล คำสั่งของรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ โดยมีกระบวนการซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ การพิจารณาผลลัพธ์ที่พึงปรารถนาตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย การยินยอมปฏิบัติตามของผู้ที่เกี่ยวข้อง และการพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ของผู้ตัดสินใจกำหนดนโยบาย และหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Suwannaphakdee (2022) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการจัดเก็บภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐและการนำเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้

4. ศักยภาพเจ้าหน้าที่ พบว่า ศักยภาพของเจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่พื้นฐานและสามารถให้บริการประชาชนได้ในระดับหนึ่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งได้พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรม และการถ่ายทอดองค์ความรู้ภายใน แต่ยังมีข้อจำกัดด้านจำนวนบุคลากร ภาระงาน และความรู้เฉพาะทาง โดยเฉพาะในตำแหน่งพนักงานสำรวจที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ส่งผลให้กระบวนการจัดเก็บภาษีบางส่วนล่าช้าหรือไม่ครบถ้วน ควรมีการจ้างผู้เชี่ยวชาญภายนอกและการพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงกฎหมายควบคู่กับความรู้ทางเทคนิค เพื่อยกระดับ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2568)

ประสิทธิภาพและความเข้าใจของประชาชนต่อระบบภาษี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sangkhue (2021) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาอุปสรรคและผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษี ตาม พ.ร.บ.ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานจัดเก็บภาษีทรัพย์สินที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดให้มีการประชุม อบรมเจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชน และประชาชนผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความรู้ ภูมิหาย พ.ร.บ.ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ใหม่

5. การประชาสัมพันธ์ พบว่า การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง แม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีจะประชาสัมพันธ์ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างผ่านหลายช่องทาง ทั้งแบบดั้งเดิม เช่น หอกระจายข่าว แผ่นพับ และดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก รวมถึงการส่งหนังสือแจ้งโดยตรง แต่ยังคงพบว่าการสื่อสารไม่สามารถสร้างความเข้าใจที่ครอบคลุมในประเด็นสำคัญแก่ประชาชนได้ โดยเฉพาะเรื่องการเปลี่ยนแปลงระบบจัดเก็บภาษี การจำแนกประเภทที่ดิน และขั้นตอนชำระภาษี ส่งผลให้การปฏิบัติตามกฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะหลักคือ การจัดทำสื่อที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ใช้สื่อท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และสร้างเวทีให้ประชาชนสอบถามและมีส่วนร่วมโดยตรงกับภาครัฐ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sangkhue (2021) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาอุปสรรคและผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษี ตาม พ.ร.บ.ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.2562 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานจัดเก็บภาษีทรัพย์สินที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พบว่า มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ ทางหอกระจายข่าวชุมชน จัดส่งหนังสือถึงเจ้าของบ้านโดยตรง และมีการจัดเก็บภาษีตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

6. ความโปร่งใส/เป็นธรรมในการจัดการภาษี พบว่า การจัดการภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีมีความโปร่งใสและเป็นธรรมในกระบวนการในระดับที่น่าพอใจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้พัฒนาระบบสำรวจ ประเมิน แঙ্গผล และเปิดให้ประชาชนตรวจสอบแก้ไขข้อมูลอย่างเป็นระบบ ช่วยลดข้อร้องเรียนและส่งเสริมการมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อกังวลด้านความเป็นธรรมในเชิงโครงสร้างของระบบภาษี จากผู้ประกอบการเอกชนและประชาชน โดยเฉพาะการใช้ราคาประเมินสิ่งปลูกสร้างที่อาจไม่สะท้อนมูลค่าแท้จริง ซึ่งอาจส่งผลต่อความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีในภาพรวม มีการเสนอให้กำหนดอัตราภาษีกับเกณฑ์ประเมินให้ชัดเจนและเท่าเทียมกันในพื้นที่ใกล้เคียง รวมถึงมีบทลงโทษเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติมิชอบเพื่อความน่าเชื่อถือของระบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Suebyatti (2022) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างขององค์กรบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า มีการบริหารจัดการการจัดเก็บภาษีและจัดลำดับความสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีความเสมอภาคและเป็นธรรมกับประชาชน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ekkarawijit (2024) ได้ศึกษาเรื่อง การนำแนวทางการปฏิรูประบบภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติ กับความเป็นธรรมในทัศนะของผู้ครอบครองทรัพย์สิน กรณีศึกษาพื้นที่เขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลวิจัยพบว่า ความเป็นธรรมในทัศนะของผู้ครอบครองทรัพย์สิน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มากที่สุด คือ การใช้อัตราภาษีก้าวหน้า รองลงมา คือ การเพิ่มอัตราภาษีสำหรับที่ดินรกร้างว่างเปล่า และน้อยที่สุด คือ การกำหนดอัตราภาษีตามการใช้

ประโยชน์ของที่ดิน Chanchaikittikorn (2024) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบังคับใช้ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ผลการวิจัยพบว่า การประเมินราคาทรัพย์สินที่คิดคำนวณแต่พื้นที่โดยไม่คำนวณราคาเครื่องจักรขนาดใหญ่ และมูลค่าการก่อสร้าง ก็ยังทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีที่มีทรัพย์สินที่มีมูลค่าน้อยกว่า แต่ต้องเสียภาษีเท่ากับผู้มีทรัพย์สินที่มีมูลค่ามากกว่า

1.7 ความเข้าใจของประชาชน พบว่า ความเข้าใจของประชาชนต่อพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ยังคงไม่ทั่วถึงและไม่ลึกซึ้งเพียงพอ โดยเฉพาะในประเด็นการจำแนกประเภททรัพย์สิน การคำนวณอัตราภาษี และขั้นตอนดำเนินการ ส่งผลให้การปฏิบัติตามกฎหมายยังไม่ถูกต้องเท่าที่ควร สาเหตุหลักมาจากความซับซ้อนของเนื้อหากฎหมายและระบบภาษีใหม่ รวมถึงข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้มีรายได้น้อย ระดับความเข้าใจของประชาชนถือเป็นอุปสรรคสำคัญ ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีจึงจำเป็นต้องสื่อสารและให้ความรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เข้าถึงชุมชน และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจสิทธิหน้าที่และปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sangkhue (2021) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาอุปสรรคและผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีตาม พ.ร.บ.ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.2562 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบต่อประชาชนในภาพรวม พบว่า ประชาชนขาดความรู้ ไม่เข้าใจในกฎหมาย การเสียภาษีระบบใหม่ จึงขาดความร่วมมือ ขาดการมีส่วนร่วมต่อการมาเสียภาษี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Yangnok, Na Lamphun, Silaphrom, and Srikhawachai (2023) ได้ศึกษาเรื่อง ความเข้าใจการเสียภาษีของผู้เสียภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอุ่มจาน อำเภอประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจการเสียภาษีของผู้เสียภาษี พบว่าระดับการศึกษา อาชีพ รายได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีแตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี พบว่า การนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรีมีปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นหลายด้าน ได้แก่ ความไม่ทันสมัยและคลาดเคลื่อนของฐานข้อมูลกรรมสิทธิ์ที่ดิน การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ชัดเจน การขาดแคลนบุคลากรและเครื่องมือที่เหมาะสม ตลอดจนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ความเหลื่อมล้ำระหว่างท้องถิ่นที่มีศักยภาพต่างกัน ส่งผลให้การจัดเก็บภาษีในบางพื้นที่ขาดประสิทธิภาพ กระทบต่อความเป็นธรรมของระบบภาษีทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chanchaikittikorn (2024) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบังคับใช้ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อยและทรัพย์สินที่จะต้องสำรวจมีจำนวนมาก ทำให้เกิดการสำรวจไม่ครบถ้วน และเจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบ อีกทั้งยังมีปัญหาในการเชื่อมโยงข้อมูลความเป็นเจ้าของที่ดินกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมที่ดินและกรมธนารักษ์ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Isarangkun Na Ayutthaya (2022) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์ของ

พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่ากฎหมายได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในหลายรูปแบบ หนึ่งในนั้นคือ ทีวีความเหลื่อมล้ำของรายได้มากขึ้น เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเขตเมืองจะมีรายได้จากภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างมาก ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ห่างไกลจะมีรายได้จากภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างน้อย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า แนวทางการปรับปรุงในการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปปฏิบัติในจังหวัดชลบุรี พบว่า แนวทางปรับปรุงการนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ในจังหวัดชลบุรี คือ (1) กำหนดอัตราภาษีที่ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรการช่วยเหลือผู้ยากไร้ (2) พัฒนาโปรแกรมประเมินภาษีและระบบยื่นภาษีออนไลน์ พร้อมคู่มือการใช้งานที่เข้าถึงง่าย (3) จัดสรรบุคลากรเพียงพอ ส่งเสริมเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ (4) ปรับปรุงแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ชัดเจน พร้อมใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน (5) ปรับระบบภาษีให้ส่งเสริมการใช้ที่ดินตามศักยภาพ และสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว (6) การเพิ่มช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและการจัดสรรงบประมาณสำหรับสื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าใจง่าย (7) สร้างกลไกจูงใจประชาชน เช่น ส่วนลดภาษี และเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ช่วยติดต่อผู้เสียภาษีที่ไม่ได้รับแจ้งข้อมูล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sangkhue (2021) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาอุปสรรคและผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษี ตาม พ.ร.บ.ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ.2562 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พบว่า (1) ควรจัดตั้งงบประมาณ ด้านการประชาสัมพันธ์จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในระบบการเสียภาษีให้กับประชาชนทุกครัวเรือน (2) ควรส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้นำชุมชน เข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ (3) ควรเพิ่มอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ตามตำแหน่งหน้าที่ให้เพียงพอ (4) รัฐควรจัดให้มีการยื่นแบบเสียภาษีระบบออนไลน์ การชำระภาษีผ่านระบบ Net Bank (5) รัฐควรส่งเสริมให้มีมาตรการ สร้างแรงจูงใจ ให้สิ่งตอบแทนแก่ผู้มาเสียภาษีตามกำหนด หรือจัดให้มีส่วนลดหย่อนภาษี เป็นต้น

สรุป

ผลการวิจัยพบว่า การนำพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ไปใช้ในจังหวัดชลบุรี ยังมีข้อจำกัดในการปฏิบัติ แม้กฎหมายจะส่งเสริมการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและลดการเก็งกำไร แต่ยังมีปัญหาเรื่องการตีความ ข้อมูลไม่ทันสมัย และความไม่ชัดเจนในกระบวนการจัดเก็บ ส่งผลต่อความเป็นธรรม และรายได้ของท้องถิ่น ด้านทรัพยากรและเทคโนโลยีมีการพัฒนาในระดับที่น่าพอใจ แต่ยังคงต้องปรับปรุงอุปกรณ์ ระบบเครือข่าย และบุคลากรที่มีภาระงานมาก มาตรการที่ใช้มีความเป็นระบบและสอดคล้องกับนโยบายส่วนกลาง แต่ยังขาดความคล่องตัวในขั้นตอนการดำเนินงาน ขณะที่ศักยภาพเจ้าหน้าที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีข้อจำกัดทั้งด้านจำนวนและความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบาง ทำให้ประชาชนขาดความเข้าใจ ส่งผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย ด้านความโปร่งใสมีแนวทางที่ดี แต่ระบบประเมินยังขาดความเป็นธรรมในบางกรณี โดยเฉพาะการใช้ราคากลาง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2568)

ขณะที่ปัญหาสำคัญ ได้แก่ ความล้าหลังของข้อมูลกรรมสิทธิ์ ความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ และการใช้ดุลพินิจที่ไม่เป็นมาตรฐาน แนวทางปรับปรุงควรมุ่งเน้นการกำหนดอัตราภาษีที่เหมาะสม พัฒนาเครื่องมือออนไลน์ เพิ่มบุคลากร ปรับระบบตีความและข้อมูลร่วมกัน รวมถึงส่งเสริมการสื่อสารที่เข้าถึงง่าย และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ควรเร่งปรับปรุงฐานข้อมูลกรรมสิทธิ์ที่ดินให้ทันสมัยและแม่นยำ เพื่อให้การประเมินภาษีเป็นไปอย่างเป็นธรรมและถูกต้อง

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ควรพัฒนาศักยภาพและเพิ่มจำนวนบุคลากร โดยเฉพาะในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและประเมินที่ดิน เพื่อแก้ไขปัญหาภาระงานที่สูงและการล่าช้า

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรอบรมเพื่อถ่ายทอดความรู้เชิงกฎหมาย การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างแก่เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี รวมถึงการพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อให้สามารถสื่อสารความเข้าใจแก่ประชาชนได้ดีขึ้น

1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ควรปรับปรุงรูปแบบการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้ในชุมชน โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ยังขาดความเข้าใจ เช่น ผู้สูงอายุและผู้มีรายได้น้อย

1.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ส่งเสริมให้มีเวทีและช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี

1.6 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี พัฒนาระบบและเครื่องมือในการประเมินภาษีออนไลน์และช่องทางชำระภาษีที่สะดวก เพื่อบริการให้ประชาชนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบระยะยาวของพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ต่อเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดชลบุรี

2.2 ควรศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารและประชาสัมพันธ์พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุและผู้มีรายได้น้อย เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในระบบภาษีอย่างลึกซึ้ง

2.3 สำรวจปัจจัยและอุปสรรคในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาระบบจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพ

References

- All Property Media Company Limited (2024). *Chonburi*. Retrieved October 26, 2024, from <https://www.ddproperty.com>
- Chaikoch, P. (2021). A study of land and building tax collection problems in Trang Province. *Western University Research Journal of Humanities and Social Sciences*, 7(3), 107-113.
- Chanchaikittikorn, A. (2024). *Problems of land and building tax enforcement*. (Doctoral Dissertation). Thammasat University. Bangkok.
- Chanhasorn, W. (2013). *An integrated theory of public policy implementation*. (6th ed.). Bangkok: Prik Wan Graphic.
- Ekkarawijit, W. (2024). Implementation of the tax reform guidelines according to the Land and Building Tax Act B.E. 2019 and fairness in the view of property owners: A case study of the lower northeastern region. *Journal of the College of Administrative Sciences, Maejo University*, 7(2), 51-69.
- Insawang, P., & Radaphat, E. (2023). *Land and Building Tax: What You Should Know, Problems, Obstacles, and Initial Improvement and Revision Guidelines*. Bangkok: Land and Soil Resources Information Technology Center.
- Isarangkun Na Ayutthaya, A. (2022). Economic Impact Assessment of the Land and Building Tax Act B.E. 2019. *Thammasat University Law Journal*, 51(3), 624-647.
- Land and Building Tax Act B.E. 2019. (2019, 12 March). *Royal Thai Government Gazette*. Volume 136, Part 30 A. pp. 21-52.
- Mahilek, N. (2023). *Factors affecting the efficiency of land and building tax collection of local government organizations in Narathiwat Province*. (Master's Thesis). Prince of Songkla University. Songkhla.
- Mazmanian, D. A., & Sabatier, P. A. (1989). *Implementation and public policy: With a new postscript*. Latham, MD: University Press of America.
- Ngamchan, C. (2018). *Increasing the efficiency of revenue collection of the Phangad Subdistrict Administrative Organization, Kham Sakaesaeng District, Nakhon Ratchasima Province*. (Master's Thesis). Suranaree University of Technology. Nakhon Ratchasima.
- Sangkhue, A. (2021). Problems, obstacles and impacts on tax collection according to the Land and Building Tax Act 2019 of local administrative organizations, Nong Ruea District, Khon Kaen Province. *Northeastern University Academic and Research Journal*, 11(3), 287- 300.

- Suebyatti, T. (2022). Land and building tax collection management of the Tambon Wat Lamut Administrative Organization, Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province. *The 14th National Academic Conference, Nakhon Pathom Rajabhat University, 7 – 8 July 2022* (pp. 2321-2334). Nakhon Pathom: Nakhon Pathom Rajabhat University.
- Suwannaphakdee, A. (2022). Tax collection process according to the Land and Building Tax Act B.E. 2562: A case study of Bangkok. *Journal of Business Administration and Liberal Arts Rajamangala University of Technology Lanna*, 10(2), 37-50.
- Upradit, A., & Meepetthan, S. (2021). Factors affecting the readiness of land and building tax collection under the Land and Building Tax Act B.E. 2562 of sub-district administrative organizations in Lampang Province. *Journal of Business Administration and Social Sciences, Ramkhamhaeng University*, 4(2), 49-69.
- Yangnok, N., Na Lamphun, W., Silaphrom, P., & Srihawachai, S. (2023). Understanding of taxpayers' tax payment according to the Land and Building Tax Act B.E. 2019 in the area of Umchan Subdistrict Administrative Organization, Prachaksilpakom District, Udon Thani Province. *The 9th National Academic Conference of Rajabhat Loei Academic Year 2023 “Area-based Research to Enhance the High-Value Economy of the Community” March 22, 2023* (pp. 987-993). Loei: Research and Development Institute, Rajabhat Loei University.